

Kartläggning av utbildande information på svenska djurparkers hemsidor

---

Helena Lindberg

Självständigt arbete • 15 hp
Sveriges lantbruksuniversitet, SLU
Institutionen för husdjurens miljö och hälsa
Etologi och djurskydd – kandidatprogram
Uppsala 2023

Kartläggning av utbildande information på svenska djurparkers hemsidor

Analysis of educational information on the websites of Swedish zoos

Helena Lindberg

Handledare: Lisa Lundin, Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för husdjurens miljö och hälsa

Examinator: Claes Anderson, Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för husdjurens miljö och hälsa

Omfattning: 15hp

Nivå och fördjupning: Grundnivå, G2E

Kurstitel: Självständigt arbete i biologi

Kurskod: EX0867

Program/utbildning: Etologi och djurskydd – kandidatprogram

Kursansvarig inst.: Institutionen för husdjurens miljö och hälsa

Utgivningsort: Uppsala

Utgivningsår: 2023

Nyckelord: bevarandebildning, djurpark, hemsida, biologi, djurvälfärd

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap

Institutionen för husdjurens miljö och hälsa

Abstract

The way that we as a global society live our lives at the moment is resulting in a decline of biodiversity worldwide. A lot of people want to do something to change this but they do not know how. Conservation professionals work on providing people with the necessary information and knowledge to be able to make sustainable choices and ways to fight the loss of biodiversity. A good place to distribute this information and knowledge is in zoos and aquaria. For such educational programs to be successful there are certain things they need to contain. This includes information about the species and their natural habitats, possible threats, biodiversity, conservation work and ways for visitors to help the species. There is also a lot of evidence that inspiring and positive information can have a large effect in getting visitors to help, for example by donating money. The aim of this study was to map out the availability of such conservation educational information on Swedish zoos websites. Results showed that information about species and their natural habitats was available at all studied websites, but information about biodiversity and ways for visitors to help was missing on all studied websites. These results could indicate that Swedish zoos need to increase the conservation educational information they supply to visitors of their websites. Future research could investigate how to ensure that the educational programs actually lead to visitors taking action to help the environment and changing their behaviours and choices to be more sustainable. The aspect of web design might also be beneficial to look into to find out how best to present the information online.

Keywords: conservation education, zoo, website, biology, animal welfare

Innehållsförteckning

Förkortningar	6
1. Inledning	7
1.1 Utbildande information som ett sätt att hämma den minskande biologiska mångfalden	7
1.2 Djurparker som en plats för att förmedla utbildande information.....	8
1.3 Bestämmelser som finns.....	9
1.4 Syfte och frågeställningar	10
2. Material och metod	11
3. Resultat	13
3.1 Djursidor	13
3.2 Utbildningsinformation.....	14
4. Diskussion	16
4.1 Avsaknad av information om biologisk mångfald.....	16
4.2 Privatpersoner på djurpark.....	17
4.2.1 Inspiration och positiv information	18
4.2.2 Donationer.....	19
4.3 Samhällsperspektiv och hållbarhet	20
4.4 Etiska aspekter.....	21
4.5 För- och nackdelar med metoden	21
4.6 Hur arbetet kan tillämpas och förslag på vidare forskning.....	22
5. Slutsats	24
6. Populärvetenskaplig sammanfattning	25
Referenser.....	28
Tack	27
Bilaga 1.....	32

Förkortningar

Djurpark	Djurpark och akvarium
EAZA	European association for zoos and aquaria
BU	Bevarandebildning

1. Inledning

1.1 Utbildande information som ett sätt att hämma den minskande biologiska mångfalden

Biologisk mångfald är nödvändig för mänsklig överlevnad (Jiménez *et al.*, 2017). På grund av mänsklighetens ohållbara utnyttjande av naturen tvingas många av jordens ekosystem till bristningsgränsen vilket leder till att den biologiska mångfalden minskar (Bickford *et al.*, 2012). Trots att allmänheten blir mer och mer medveten om detta problem och de hot som det medför så lever de flesta människor fortfarande inte på ett sådant sätt att deras livsval och beteenden gynnar en hållbar framtid (Bickford *et al.*, 2012). En av de största anledningarna till detta är bristen på kunskap om miljö och hållbarhet hos allmänheten (Jordan *et al.*, 2009). Enligt Jordan *et al.* (2009) är det just denna brist i kunskap som behöver täppas till för att vi ska kunna ta itu med de problem vår jord står inför. För att man ska kunna fatta informerade beslut och förstå vad de kommer orsaka för konsekvenser krävs en viss grad av kunskap (Jordan *et al.*, 2009). Vikten av denna slags kunskap styrks även av Rickinson (2001) som skriver att studier har visat att när människor har en större miljömässig kunskap utför de även en större andel miljövänliga beteenden och livsval.

Bickford *et al.* (2012) skriver att det kommer ta tid att skapa ett samhälle där majoriteten av människor har tillräcklig miljömässig kunskap för att göra skillnad och det kommer krävas att bevarandebiologer och forskare prioriterar både traditionella och icke-traditionella åhörare då de sprider sin kunskap. Samma författare menar att bevarandebiologer och forskares inställning till kommunikation behöver bli mer proaktiv, detta särskilt i formell undervisning på till exempel skolor, vid andra mötesplatser samt via alternativa metoder så att en mångfald av åhörare kan nås. Genom att på ett effektivt sätt kommunicera till allmänheten hur de som privatpersoner kan göra skillnad och motverka de problem vi står inför kan de uppmanas och inspireras till att ändra sina beteenden och på så sätt bli mer miljövänliga (Schilbert & Scheersoi, 2023). Lyckas man med detta får man hela

allmänhetens hjälp med att hämma den minskande biologisk mångfalden (Schilbert & Scheersoi, 2023).

Vetenskap inom områden som bevarandebiologi ger oss möjligheten att upptäcka riskområden för förlust av biologisk mångfald och även hur vi kan motverka och förbygga problemet (Schilbert & Scheersoi, 2023). Schilbert och Scheersoi (2023) trycker därför på att information om redan befintliga insatser och pågående bevarandearbeten är minst lika viktig som information om hur privatpersoner själva kan agera. Att informera om hur privatpersoner kan stötta dessa projekt kan bidra till en betydande skillnad (Schilbert & Scheersoi, 2023). Bevarandearbeten är oerhört viktiga i kampen för att motverka den minskande biologisk mångfalden (Schilbert & Scheersoi, 2023). Fler forskare står bakom påståendet om att ett effektivt sätt att få allmänhetens hjälp med bevarandearbeten är genom att förse dem med allmän utbildning (Brewer, 2006; Bennett *et al.*, 2016; Heimlich, 2010) och kommunikation (Bennett *et al.*, 2016).

1.2 Djurparker som en plats för att förmedla utbildande information

Det finns många platser där kommunikation och utbildning om biologisk mångfald och bevarandearbete effektivt kan förmedlas till allmänheten, men av dessa utmärker sig djurparker och akvarium, hädanefter djurparker, som extra passande då de är informella utbildningsplatser där besökare aktivt interagerar med biologisk mångfald och lär sig om hur man beskyddar den (Schilbert & Scheersoi, 2023). Svenska djurparksföreningens medlemsparker besöks av ca. 8 miljoner besökare varje år (Svenska djurparksföreningen, 2023), vilket ger möjlighet för djurparkerna att utbilda och förse väldigt många människor med information och kunskap om biologisk mångfald och bevarandearbete.

Under de senaste ca. 50 åren har djurparker genomgått en omvandling från att främst vara en plats för underhållning till att nu har ett större fokus mot artbevarande och hjälp för naturen (Roe *et al.*, 2014). I detta nya syfte har bevarandearbeten och bevarandeutbildning blivit ett av djurparkers (och andra organisationers) största syftesområden (Schilbert & Scheersoi, 2023). Ett sätt som djurparker går till väga med detta på är genom att försöka förse sina besökare med kommunikation och information som hjälper dem att lära sig mer om miljön och bevarande samt vad de själva kan göra för att hjälpa till (Nygren & Ojalampi, 2017).

Med tanke på hur många årliga besökare Sveriges djurparker har innefattar de en mycket stor potential vad gäller utbildning av allmänheten. För att utnyttja så mycket som möjligt av denna potential bör djurparkerna lägga stort fokus på att ta reda på sina respektive styrkor och gränser vad gäller deras utbildningsmiljöer och hur de kan användas för att på bästa sätt framföra deras bevarandebildning (Schilbert & Scheersoi, 2023).

1.3 Bestämmelser som finns

European association for zoos and aquaria, hädanefter EAZA, är en medlemsorganisation för djurparker och akvarium i Europa och västra Asien. Deras uppdrag är att sätta en standard för djurparker samt att jobba för artbevarande genom populationskötsel, vård av vilda djurs hälsa och välfärd, representation inom internationella organisationer, vetenskaplig forskning samt bevarandebildning, hädanefter BU (EAZA, 2023).

BU är ett av EAZA:s största fokusområden och för sitt arbete inom detta har de ett dokument, *EAZA Conservation Education Standards* (EAZA, 2016), hädanefter EAZA:s BU-dokument, där de sätter standarden för hur BU ska se ut på deras medlemsparker. I dokumentet står det bland annat att BU i djurparker ska syfta till att väcka uppmärksamhet om minskande biologisk mångfald, anknyta människor till naturen samt uppmuntra till hållbara beteenden. Det står att BU ska försöka göra bevarandeproblem relevanta för besökarnas egna liv och erfarenheter så att de inspireras att ta till handling på lokal nivå och på så sätt påverkar på global nivå. Detta ska tillhandahållas både i och utanför djurparken samt online och detta på ett sådant sätt och i ett sådant format att det når besökare av alla slag (EAZA, 2016).

Dessa standarder gäller för alla djurparker som är medlemmar i EAZA men i Sverige finns det även en del liknande regler för djurparker att förhålla sig till oavsett om man är medlem i EAZA eller ej. I svenska artskyddsförordningen (2007:845) står det att djurparker ska tillhandahålla information om förevisade arter och deras livsmiljöer till sina besökare.

Nygren och Ojalampi (2017) beskriver att besökare på djurparker ofta ser bevarandearbeten som något någon annan gör, och inget som de själva behöver eller kanske ens kan påverka/hjälpa till med. De beskriver att detta beror mycket på att den möjlighet som oftast ges till besökare eller privatpersoner för att hjälpa till är genom att donera pengar, som sedan någon annan använder för att utföra själva bevarandearbetet. Dessutom förevisas ofta *in situ* bevarandearbeten på djurparker

som något som sker någon annanstans, ofta långt ifrån platsen där djurparken eller staden ligger och/eller där besökaren befinner sig/bor (Nygren & Ojalampi, 2017). Roe *et al.* (2014) fann att representanter på djurpark hade uppfattningen att deras besökare var minst intresserade av att lära sig om vad de själva kan göra för att hjälpa till att rädda djuren. Detta motsägs av både Ballantyne *et al.* (2007) och Smith *et al.* (2008) då de kom fram till att besökare på djurpark oftast redan var övertygade om att bevarandeproblem existerar (detta är ofta den enda informationen som djurparker tillhandahåller, om just existensen av problemet) och de var i själva verket mycket mer intresserade av att få reda på lösningar och handlingar som de själva kan bidra med.

1.4 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna studie var att med grund i EAZA:s BU-dokument samt svenska artskyddsförordningen göra en inventering över vilken information som finns tillgänglig på svenska djurparkers hemsidor. Det som undersöktes var förekomst av information rörande utbildning, biologisk mångfald och bevarandearbeten samt på vilket sätt och i vilken utsträckning man på hemsidorna riktar sig direkt till privatpersoner med information och inspiration om hur de kan hjälpa till att göra skillnad.

Frågeställningar:

1. Finns informationen som krävs enligt artskyddsförordningen med på sidorna om specifika djurslag? Vad finns det för eventuell information utöver denna?
2. Finns information riktad till privatpersoner på sidor riktade mot utbildning på djurparkernas hemsidor? Hur ser den informationen i sådana fall ut?

2. Material och metod

För att besvara frågeställningarna togs två frågeformulär fram (fig. 1). Dessa användes sedan vid analys av hemsidorna. Formulär nr. 1 avsåg att undersöka informationen på de specifika djursidorna och formulär nr. 2 avsåg att undersöka eventuell information om utbildning och var denna information i så fall fanns. EAZA:s BU-dokument samt artskyddsförordningen användes som grund för formulären.

<p>Formulär nr. 1</p> <ul style="list-style-type: none">
• Finns det information om djurslaget?
• Finns det information om djurslagets naturliga livsmiljöer?
• Finns det information om hot mot djurslaget?
• Finns det information om biologisk mångfald?
• Finns det information om hur besökare kan hjälpa djurslaget (antingen i parken eller i det vilda)?<ul style="list-style-type: none">
- Genom att skänka pengar?
- annat/utöver att skänka pengar?
• Finns det information om eventuella bevarandearbeten?<ul style="list-style-type: none">
- Som djurparken medverkar i?
<p>Formulär nr. 2</p> <ul style="list-style-type: none">
• Finns det en sida specifikt för utbildning?
• Finns det information riktad direkt till privatpersoner?
• Om nej: finns den informationen på förstasidan eller via länk från förstasidan?<ul style="list-style-type: none">
• Finns det inspirerande information – i form av specifika beskrivningar av hur besökares hjälp kan påverka?
• Finns det information om hur besökare kan leva hållbart?
• Finns det information om vikten av att engagera sig i lokala frågor?<ul style="list-style-type: none">
- Finns det förslag på lokala frågor/projekt att engagera sig i?
• Om nej: går det med en snabb sökning att hitta information riktad till privatpersoner någon annanstans på hemsidan?<ul style="list-style-type: none">
- Om ja: var?

Figur 1 Frågor som utgör de två formulären som användes under studien

De djurparkers hemsidor som granskades i studien valdes ut på följande sätt. Först noterades alla svenska djurparker som var medlemmar i EAZA. Bland dessa gjordes en snabbkontroll av hur hemsidorna såg ut och utifrån denna snabbkontroll valdes två hemsidor bort. De två hemsidor som valdes bort var Kolmårdens Tropicarium och Ölands djurpark på grund av att de inte hade specifika sidor för de djur de förevisar utan dessa dokumenteras i stället enbart i en lista. Djurparkerna som efter snabbkontrollen blev kvar och sedan analyserades var: Lycksele djurpark, Järvzoo, Kolmårdens djurpark, Skansen, Skansen-akvariet, Furuviksparken, Parken zoo, Nordens Ark, Borås djurpark, Slottsskogen, Skånes djurpark och Universeum.

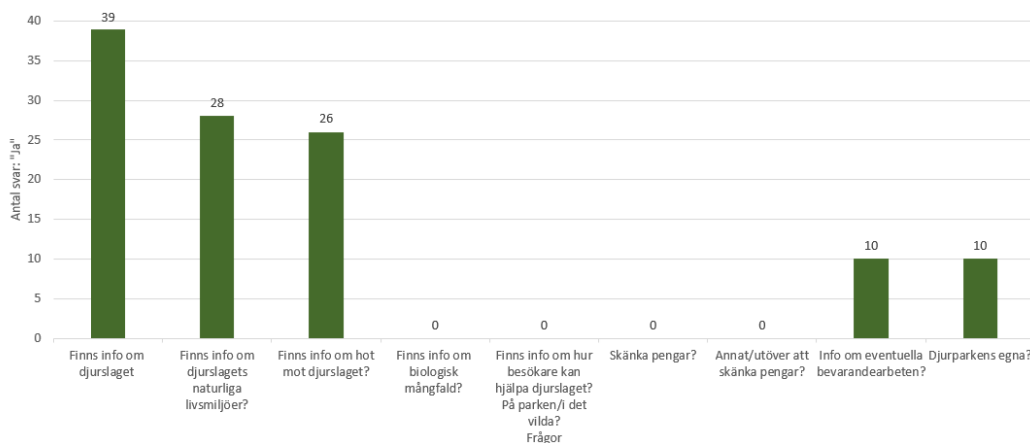
De djurslag vars specifika sidor analyserades valdes ut slumpmässigt med hjälp av en slumpgenerator (<https://slumpgenerator.nu/slumpa-nummer/>). För att få en bra bredd av djurslag valdes ett hovdjur, ett rovdjur, en primat, en reptil, en fågel samt ett vattenlevande icke-däggdjur på varje hemsida, i den mån det fanns. Om det slumpade djurslaget var antingen domesticerat eller kategoriserat som "icke hotat" både enligt IUCN och svenska artdatabanken valdes nästa djurslag i kategorin på sidan. Totalt samlades information från 40st djursidor in. Av dessa var 8st hovdjur, 9st rovdjur, 6st primater, 7st reptiler, 8st fåglar och 2st vattenlevande icke-däggdjur.

Frågorna i formuläret besvarades sedan genom att respektive sida/sidor på hemsidorna undersöktes (bilaga 1). Resultatet sammanställdes i diagram med hjälp av Microsoft Excel.

3. Resultat

3.1 Djursidor

Information om djurslaget fanns på alla sidor förutom på sidan för kubakrokodil på Skansen-akvariet. Information om djurslagets naturliga livsmiljöer fanns på 28 av 40 sidor (fig. 2). Här tolkades information om livsmiljö som en beskrivning av själva miljön – exempelvis regnskog, savann eller klippor. I de fall livsmiljön angavs som en plats – exempelvis Borneo eller Australien – tolkades detta som ett ”Nej”. Information om hot mot djurslaget fanns på 26 av 40 sidor (fig. 2). Det saknades information om biologisk mångfald på samtliga djursidor. På Furuviksparkens sida för sumatraorangutang stod det att de sprider fruktträdens frön genom att äta dem och på Borås djurparks sida för savannbuffel stod det att de får hjälp av olika fågelarter med att plocka bort parasiter och fästingar, men då det inte nämndes uttryckligen på någon av dessa sidor att det handlar specifikt om biologisk mångfald gjordes bedömningen att detta inte var tydligt nog för att tolkas som ett ”Ja” på frågan.

Figur 2 Tabell över resultaten av formulär nr. 1 om utbildande information på djursidor. Antal svar "Ja" av totalt 40 möjliga

Det fanns inte information om hur besökare kan hjälpa det specifika djurslaget på någon av djursidorna (fig. 2). Däremot uppgavs på ett antal av hemsidorna hur

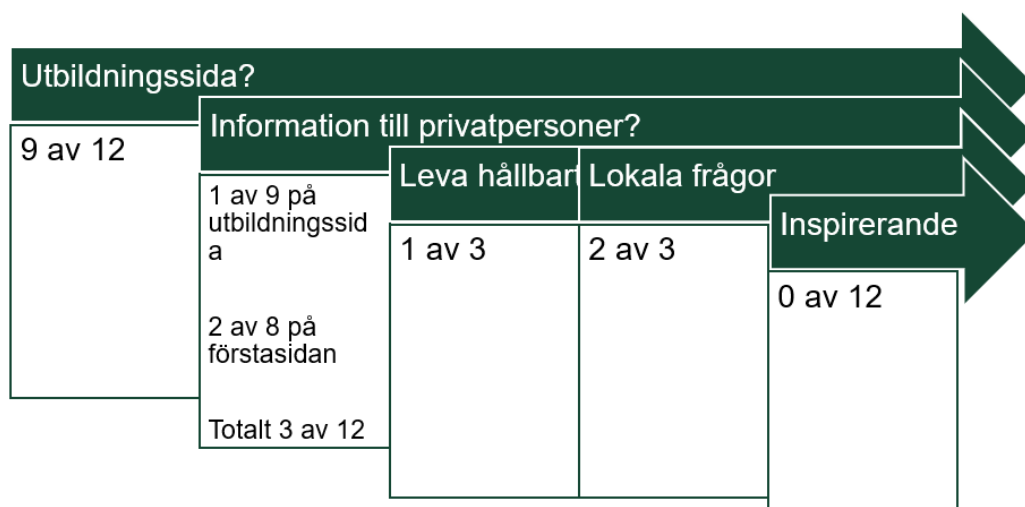
pengarna från besökarens inträde och det de eventuellt handlar på restauranger och/eller butiker i parken bidrar till djurparkens verksamhet. Då detta inte ger besökarna möjlighet att rikta sitt bidrag till ett specifikt utvalt djurslag eller ger möjlighet att skänka sitt bidrag direkt via hemsidan tolkades detta inte som ett "Ja".

På 10 av de 40 djursidorna fanns information om bevarandearbeten (fig. 2). Kolmårdens hemsida länkade till "Kolmården foundation" på alla sina djursidor. Här fanns information om att de bedriver bevarandearbeten och genom denna sida kunde man hitta information om bevarandearbeten för specifika djurslag, men eftersom informationen inte fanns på själva djursidan gjordes bedömningen att detta skulle tolkas som ett "Nej" i denna studie.

Det ska tilläggas att sidan för fåglar på Skansen-akvariets hemsida inte fungerade under studieperioden och information från någon fågel-sida från dem finns därför inte med i resultaten.

3.2 Utbildningsinformation

På 9 av de 12 hemsidorna fanns specifika sidor för utbildning (fig. 3). På Borås djurparks hemsida fanns länk till en sida för utbildning men denna ledde till ett 404-meddelande och har därför tolkats som ett "Nej". På de hemsidor som hade utbildningssidor fanns information riktad till privatpersoner på en av dem; Järvzoo. På 2 av de 8 hemsidor som ej hade information riktad till privatpersoner på utbildningssidan fanns information riktad till privatpersoner i stället via länk (ett knapptryck) från förstasidan; Parkens Zoo och Slottsskogen (fig. 3).

Figur 3 Flödesschema över resultaten av formulär nr. 2 om utbildningsinformation riktad till privatpersoner

På de 3 sidor som innehöll information riktad till privatpersoner fanns information om att leva hållbart på 1 av dem och information om att engagera sig i lokala frågor på 2 av dem (fig. 3). Av de 2 sidor som hade information om lokala frågor hade ingen av dem förslag på specifika lokala frågor att engagera sig i. På Slottsskogens hemsida fanns information om fjällrävar men eftersom Slottsskogen ligger i Göteborg tolkades inte information om fjällrävar som en lokal fråga i denna studie. Parken zoos hemsida hade information om lokala frågor att engagera sig i när man är på utlandsresa (exempelvis att avstå från kamelridning, elefantridning, tigerträffar) men detta tolkades inte heller som lokala frågor i denna studie.

Information som kunde bedömas som inspirerande eller positiv kunde inte hittas på någon av de 12 hemsidorna (fig. 3).

På de sidor som varken hade specifik utbildningssida eller där informationen kunde hittas på förstasidan kunde informationen inte heller hittas någon annanstans på hemsidan genom en snabb sökning.

Med en utbildningssida avses i denna studie en sida som innehåller utbildande information. Sidor med titeln ”utbildning” eller liknande som endast innehåller bokningsmöjligheter för utbildande aktiviteter för grupper av besökare har inte räknats som en utbildningssida.

4. Diskussion

Ett sätt att få allmänhetens hjälp med bevarandearbeten är genom att förse dem med lämplig utbildning (Brewer, 2006; Heimlich, 2010; Bennett *et al.*, 2016) och kommunikation (Bennett *et al.*, 2016). I den här studien utfördes en kartläggning av vilken utbildande information som finns på svenska djurparkers hemsidor. Det undersöktes vilken information som fanns gällande specifika djurslag, deras naturliga levnadsmiljöer och eventuella bevarandearbeten samt om biologisk mångfald. Det undersöktes även i vilken utsträckning man på hemsidorna vände sig direkt till privatpersoner och vad denna information i sådana fall innefattade. Här diskuteras studiens resultat och hur studien kan appliceras på ett samhällligt, hållbarhets- samt etiskt perspektiv. För- och nackdelar med metoden diskuteras och förslag på framtida forskning läggs fram.

4.1 Avsaknad av information om biologisk mångfald

Ingen av de 40 djursidor som studerades innehöll information om biologisk mångfald. Detta är ett vidspritt problem enligt Wallis och Lonsdorf (2010) som finner att detta är vanligt i BU-program. De skriver att fokus på ekosystemens hälsa är något som ofta saknas i dessa satsningar. Detta styrks även av Novacek (2008) som skriver att information om biologisk mångfald ofta faller mellan stolarna när det kommer till kommunikation med allmänheten. Han skriver att global uppvärmning får mycket täckning i media och i utbildning men information om biologisk mångfald ges mindre uppmärksamhet. Möjligtvis som en följd av detta har det rapporterats att allmänhetens intresse för bevarande och biologisk mångfald har minskat (Mccallum & Bury 2013). Novacek (2008) skriver vidare att det är viktigt att informationsflödet till allmänheten är konstant när det kommer till vikten av biologisk mångfald, vikten av olika arters ekosystemtjänster och hur dessa påverkar att den mänskliga tillvaron ska bli hållbar.

I en studie av Skibins och Powell (2013) finner de att besökare på djurpark får mer intresse för specifika djurarters bevarande och bevarandearbeten än mot bevarande av biologisk mångfald i sin helhet. Det finns en hel del litteratur som undersöker fenomenet ”flagship species” och vilken roll de har i bevarandearbeten i form av

att bland annat locka besökare till djurparker och väcka stort intresse för specifika arter (Smith & Sutton, 2008; Thomas-Walter & Raihani, 2017). Om man på djurparkerna tog vara på detta intresse på ett bra sätt kanske det skulle kunna få som följd att besökare donerar mer pengar tack vare dessa ”flagship species”. Detta styrks av Skibins och Powell (2013) som kommer fram till att de tillfällen där djurparker erbjuder besökare sätt att donera pengar eller på annat vis hjälpa ett specifikt djurslag direkt på djurparken har varit framgångsrika för att öka besökarens insats i bevarandearbeten. Enligt resultaten i denna studie finns dessa möjligheter i väldigt liten utsträckning. Man kan också fundera över om detta större intresse för artbevarande än biologisk mångfald beror på att det är den informationen som finns i större utsträckning. Information om specifika djurslag fanns på alla hemsidor som studerades medan information om biologisk mångfald, som tidigare nämnts, saknades på samtliga.

4.2 Privatpersoner på djurpark

Information riktad direkt till privatpersoner fanns på tre av de tolv hemsidor som undersöktes i denna studie. Denna låga andel kan vara ofördelaktig när det kommer till att lyckas med att sprida budskapet om den minskande biologiska mångfalden och problemets eventuella lösning. Enligt Clayton *et al.* (2013) bör bevarandeexperter ta mer hänsyn till den mänskliga faktorn när det kommer till bevarandearbeten. De flesta personer vill engagera sig i miljöfrågan och skifta sina beteenden och val till att bli mer hållbara och miljövänliga, men oftast är deras val baserade på otillräcklig kunskap eller rent av en brist på kunskap (Clayton *et al.*, 2013). Skibins och Powells (2013) resultat pekar på att djurparker inte bara når den del av deras publik som redan är insatta i ämnet bevarande utan de lyckas förmedla sitt budskap även till nya och helt oinsatta besökare. Men de trycker ändå på att trots att det finns skillnader bland besökarna och deras kunskap/insatthet är ändå i princip alla djurparksbesökare någorlunda insatta i ämnet och förinställda på att vilja hjälpa till/engagera sig. Ändå kommer de fram till att även den stora andel besökare som redan är insatta och förinställda på att hjälpa till med bevarandearbeten oftast inte tar denna intention till handling efter ett djurparksbesök.

Ett sätt att nå fler besökare skulle kunna vara genom att psykologer och biologer går ihop och samarbetar när de tar fram BU-program för att på ett bättre sätt nå exempelvis icke-akademiska åhörare i högre grad (Clayton *et al.*, 2013). Enligt Catibog-Sinha (2008) behöver budskapet komma i varierade former och med varierande metoder för att en bred publik ska nås. Besökare kan också behöva få höra konkreta exempel på *hur* de kan hjälpa till, genom att till exempel sänka sina utsläpp eller på andra sätt minska sin påverkan, i stället för att endast uppmanas *att*

göra det (Clayton *et al.*, 2013). De flesta besökare på djurpark är redan medvetna om att problemen existerar, det behöver de inte bli övertalade om utan de behöver och vill få information om hur de faktiskt kan hjälpa till (Clayton *et al.*, 2013). Sådan information saknades på samtliga hemsidor som undersöktes i denna studie. Clayton *et al.* (2013) skriver vidare att information om beteenden och dess konsekvenser kan öka självinsikten och självförmågan vilket har visats ha en stark koppling till miljövänliga beteenden.

4.2.1 Inspiration och positiv information

När människor upplever att de kan ha en positiv påverkan på ett problem blir de mer engagerade i frågan (Geiger *et al.*, 2017). När de i stället känner sig pessimistiska runt framtiden och miljön är de mindre benägna att investera både tid och pengar i att hjälpa den (Landry *et al.*, 2018). McAfee *et al.* (2019) skriver att optimism smittar och att i denna era av miljöförändringar som saknar motstycke skulle optimism kunna hjälpa till att ena människor i kampen för jorden. Inspirerande och positiv information saknades på samtliga hemsidor som studerades i denna studie och detta skulle alltså kunna vara väldigt ogynnsamt för att få privatpersoner att hjälpa till i bevarandearbetet. McAfee *et al.* (2019) skriver vidare att både positiva och negativa känslor är väldigt socialt smittsamma vilket man skulle kunna dra nytta av i BU-program på exempelvis djurpark.

Det är enkelt att vara pessimistisk när det kommer till bevarande av arter och de pågående miljöproblemen (McAfee *et al.*, 2019). Forskare har visat att det sätt som vi människor lever på just nu leder till destruktions av ekosystem världen över och att det finns mycket få platser på planeten som undkommer denna destruktions (McAfee *et al.*, 2019). Många av dessa platser är så kraftigt påverkade att förändringarna nu är irreversibla (McAfee *et al.*, 2019). Genom att media i första hand fokuserar sin täckning på dessa misslyckanden och annalkande hot har de förstärkt den utbredda miljömässiga pessimismen (Hart & Feldman 2014). Trots att denna typ av information kan ha en slags positiv chockeffekt menar (Hart & Feldman 2014) att för mycket fokus på endast det negativa lätt kan leda till att man frigör sig från problemen vilket i sin tur leder till undvikande eller ännu värre förnekelse när åhörare upplever att det inte finns något de kan göra för att påverka. Samma sak skriver (McAfee *et al.*, 2019) som menar att omåttlig vetenskaplig kommunikation om negativa ämnen över tid kan leda till överflöd av pessimism vilket i sin tur kan leda till att åhörare inte tror att det finns någon lösning på problemet. Att öka andelen positivt fokuserad information till privatpersoner skulle alltså kunna leda till att fler engagerar sig i miljöfrågor och problemet med den minskande biologiska mångfalden.

Optimism kan leda till att människor hittar samman även mellan de mest olika grupper, tack vare hoppet att vår gemensamma insats kommer att uppnå miljömässiga framgångar (McAfee *et al.*, 2019). I sin artikel uppmanar McAfee *et al.* (2019) till ett större användande av optimism i vetenskapskommunikationen när det gäller bevarandevetenskap för att balansera vårt lätt negativa samhälle. De menar att denna förändring skulle kunna leda till att fler människor inspireras till att engagera sig i miljöfrågor. Trots att vi ibland behöver en realitycheck i form av negativa nyheter så kan framgångssagor ha minst lika stor effekt i att inspirera människor till att hitta vägen mellan problem och lösning (McAfee *et al.*, 2019).

Bailey *et al.* (2007) föreslår i sin artikel att en balans mellan hopp och positivitet och negativitet och en del rädsla i vetenskapskommunikation kan ha en mer effektiv påverkan på åhörare. Om denna balans inkorporerades i djurparkers hemsidors utbildningsinformation skulle det kanske kunna leda till ett större engagemang i miljöfrågan från privatpersoner. Mänsklig aktivitet har alltid osäkra utkomster men det är bevisat att dessa utkomster kan svängas åt vardera håll av inte bara positiva och negativa synsätt utan även av tron på att ens egna handlingar kan påverka utkomsten (Bailey *et al.* 2007). Denna blandning av optimism och pessimism förespråkas även av (McAfee *et al.*, 2019) som trycker på att en sådan balans inte bara skulle kunna öka allmänhetens engagemang i miljöfrågor utan även skulle kunna inspirera till samarbeten mellan vetenskapsvärlden, regeringar, allmänheten och industrisektorn i arbetet med att hitta lösningar på miljöproblemen.

4.2.2 Donationer

I föregående avsnitt diskuteras hur stor påverkan allmänheten skulle kunna ha om man med hjälp av olika slags kommunikation och utbildning lyckas inspirera dem till att engagera sig i miljön. Ett av de sätt de i sådana fall skulle kunna påverka på är genom att donera pengar till olika hjälporganisationer, djurparker och bevarandearbeten. Clements (2013) skriver att allmänhetens angelägenhet om att lösa miljöproblemen har potentialen att påverka bevarandearbeten direkt eftersom många organisationer som jobbar med bevarande överlever till stor del på donationer. En typ av sådan organisation är så kallade NGO:s (non governmental organisations) och dessa spelar en mycket stor roll i det globala bevarandearbetet (Veríssimo *et al.*, 2018). Sådana organisationer skulle ha väldigt stor nytta av att platser som bedriver insamling till dem, exempelvis djurparker, verkligen lyckas med att få sina besökare att donera pengar (Veríssimo *et al.*, 2018). Samtliga hemsidor som studerades i denna studie saknade information om hur besökare kunde donera pengar till specifika djurslag. Däremot fanns på några av hemsidorna information om hur de pengar de spenderar under besöket på djurparken (inträde, butiker, restauranger) till viss del går till djurparkens bevarandesatsningar. Det

uppges däremot inte hur stor andel av dessa spenderade pengar som går till bevarandearbeten och hur mycket som går till resten av djurparkens driftkostnader. Det ger heller inte besökarna möjlighet att styra över pengarna de donerar vilket enligt tidigare nämnda referenser är en stor drivkraft till att de faktiskt donerar. I frågeformuläret fanns en fråga om vare sig det fanns information om andra sätt som besökare kan hjälpa till utöver att donera pengar men även denna information saknades på samtliga hemsidor.

4.3 Samhällsperspektiv och hållbarhet

McFarlane och Ogazon (2011) skriver att endast en liten del av de svårigheter som finns runt BU beror på vår varierande syn på hållbarhet. De menar att det i stället är hållbarhetsutbildningen själv som representerar den stora svårigheten till att nå hållbarhet, något som varit möjligt att observera i den utbildningsinformation som undersökt i denna studie. McFarlane och Ogazon (2011) skriver vidare att detta beror på att vi antingen använder tillgängliga kanaler för utbildning ineffektivt eller för att vi som samhälle är kulturellt emot hållbarhetsutbildning. McFarlane och Ogazon (2011) menar att för att BU-program ska vara effektiva och hållbara krävs att de faktiskt har den effekt man syftar till. Nygren och Ojalampi (2017) menar att bevis på att besökare lär sig påtaglig kunskap om bevarande och biologisk mångfald under ett djurparksbesök är svag, och ännu svagare är bevisen på att kunskapen faktiskt leder till skillnad i besökarnas beteende när de lämnar djurparken. Moss och Esson (2013) kommer fram till att kunskap och förståelse om beteenden som hjälper till att skydda biologisk mångfald faktiskt ökade efter djurparksbesök. Även de påpekar dock att utmaningen ligger i att föra detta vidare till faktiska beteendeförändringar och handlingar. Detta stöds även av både Smith *et al.* (2008) och Thomas *et al.* (2019) som hävdar att mer forskning behövs om hur de frågor och problem som presenteras i BU-program kopplas ihop med framgångar i arbeten som behandlar dessa problem och mätbara resultat.

En justering som kan göra BU-program mer effektiva och på så sätt mer hållbara menar Wallis och Lonsdorf (2010) vore att göra dem mer relevanta för publiken/åhörarna. Ingen av de hemsidor som granskades i denna studie innehöll förslag på lokala frågor för privatpersoner att engagera sig i. Detta skulle kunna vara ett sätt att göra BU-program mer relevanta för publiken enligt Sjögren *et al.* (2015). De skriver att den relation vi har till specifika djurslag påverkar vad vi anser vara viktig information för att skapa hållbara samhällen. Å andra sidan kan förevisning av exotiska djur på djurpark leda till att färre turister reser till djurens naturliga miljöer för att få se dem, och på så sätt stör både deras naturliga livsmiljöer och eventuella *in situ* bevarandearbeten mindre (Catibog-Sinha, 2008). Så att inte

bara ha lokala arter på en djurpark kan leda till en mer hållbar naturturism på global nivå.

4.4 Etiska aspekter

McFarlane och Ogazon (2011) skriver att utbildning för större hållbarhet är det etiskt rätta att göra för de som sitter inne på kunskapen. Clayton *et al.* (2013) menar att professionella inom bevarande och hållbarhet behöver inse att allmänheten/människor och deras beteenden och reaktioner har en stor roll i beskyddandet av miljön. Detta inte minst när det gäller *in situ* bevarandearbeten som ofta behöver balansera behoven hos det vilda livet med lokalbefolkningens behov eftersom de delar landet och naturen (Wallis & Lonsdorf, 2010). I denna balans är det högst användbart med kunskapsspridning och utbildning (Wallis & Lonsdorf, 2010).

Det går att diskutera hur etiskt försvarbart det är att ha exotiska djur i svenska djurparker. Särskilt om man sedan inte informerar besökare om hur de kan hjälpa dessa djurslag i det vilda. Denna information kanske finns på djurparkerna men den saknades på samtliga hemsidor. På 10 av 40 djursidor fanns information om befintliga bevarandearbeten men inga av dem gällde lokala djurslag. Ett sätt att få besökare att se mer positivt på det etiska i att ha olika djur på djurpark har visats vara genom att uppvisa ett välarbetat BU-program (Catibog-Sinha, 2008). Ett BU-program som innehåller mer än endast biologiska fakta om djurslagen utan även behandlar avel i fångenskap, återinförande av djur till naturen samt *in situ* bevarandearbeten har visats förstärka besökares support av bevarandeinsatser (Catibog-Sinha, 2008).

4.5 För- och nackdelar med metoden

Att studera informationen på djurparkernas hemsidor i stället för på själva djurparkerna innebar en mindre arbetsam metod då inga resor krävdes. I och med detta kunde alla djurparker i Sverige som är medlemmar i EAZA granskas, något som varit en omöjlighet vid fysiska besök. Däremot innebar detta upplägg av studien att den information som finns på djurparkerna inte kunde kartläggas. Därför kunde inga slutsatser dras om ifall djurparkerna uppfyller de krav och bestämmelser som finns. Men det var heller inte detta som denna studie i första hand undersökte.

Eftersom samma person fyllde i frågeformulären för varje hemsida fanns inga stora risker för olika tolkningar. Alla sidor på samtliga hemsidor har med största sannolikhet tolkats på likadant sätt. Däremot kan tolkning av det befintliga bestämmelserna tolkas olika av ifyllaren av formuläret och de som författat informationen på hemsidorna. Vad som anses uppfylla kraven kan visa sig vara annorlunda från person till person.

Det kan ha varit en nackdel med metoden att en ”snabbsökning” gjordes av hemsidorna som sista försök att hitta informationen som efterfrågades. Här kan information ha missats. Däremot kan det då diskuteras om informationen är tillräckligt lätt att hitta för besökare på hemsidorna.

4.6 Hur arbetet kan tillämpas och förslag på vidare forskning

Bevarandebiologer världen över uppmanar världens djurparker att utöka sina satsningar vad gäller bevarandearbeten och detta till stor del genom att öka sina insatser inom rekreation och utbildning (Catibog-Sinha, 2008). Därför vore det bra om djurparker ser över bristen på information om biologisk mångfald och erbjudande av möjligheter för sina besökare att hjälpa till. En förhoppning med detta arbete är att det ska kunna användas av de som författar informationen på djurparks hemsidor för att få en uppfattning av vilken information som är viktig att erbjuda i sina BU-program. Det kan förhoppningsvis även användas för att se i vilken utsträckning de redan erbjuder denna information.

Det vore bra om framtida forskning undersökte tillgängligheten av samma information på själva djurparkerna som i denna studie undersöktes online. Detta för att få en bättre uppfattning om helheten av information som erbjuds djurparksbesökare. Enligt mycket av den litteratur som refereras i detta arbete är kopplingen mellan ökad kunskap och beteendeförändring svag. Detta skulle också kunna undersökas i framtida forskning för att man ska kunna göra BU-program så effektiva som möjligt. Hur mäter man resultaten? Vad räknas som positiva resultat?

Även aspekten webbdesign vore gynnsam att undersökas i vidare forskning. Även fast informationen finns behöver man tänka på hur den framställs. Hur ser man till att den når besökarna på hemsidan?

Det kunde också vara fördelaktigt att undersöka varför ingen information om lokala bevarandearbeten kunde hittas på hemsidorna. Varför har man bara med information om bevarandearbeten som sker på andra platser? Varför är det dem man hittar och inte de lokala?

5. Slutsats

Eftersom studien endast genomfördes på djurparkernas hemsidor kunde inga slutsatser dras om huruvida de följer regler och standarder eller ej. Informationen som fattas på hemsidan skulle kunna finnas på djurparken. Däremot gick det att se att informationen som krävs av artskyddsförordningen fanns på alla de studerade hemsidorna med endast enstaka undantag. Däremot saknades information om biologisk mångfald och information som vänder sig till privatpersoner, vare sig det gäller utbildande information eller sätt att hjälpa till/stötta på samtliga hemsidor.

Flertalet av djurparkernas hemsidor har sidor för utbildning men endast på en av dem riktar sig informationen direkt till privatpersoner. Detta går emot det som litteraturen bedömer som särskilt viktigt för att få allmänhetens hjälp med bevarandearbeten.

Det kunde vara fördelaktigt om framtida forskning undersöker förekomsten av liknande information på djurparkerna samt hur en koppling kan skapas mellan bevarandeutbildning och faktiska beteendeförändringar hos besökare.

6. Populärvetenskaplig sammanfattning

De sätt vi lever på nu orsakar att den biologiska mångfalden kraftigt minskar. Allmänheten blir mer och mer medveten om detta och andra miljöproblem samt hur stora konsekvenserna av dem kan bli om de inte stoppas. Men trots att de flesta människor vill hjälpa till att få ett stopp på detta vet många inte hur de ska gå till väga. De som har denna information, däribland bevarandebiologer, behöver hitta effektiva sätt att dela med sig och sprida sin kunskap till allmänheten. Med allmänhetens hjälp har vi en stor chans att lyckas hejda den minskande biologiska mångfalden. Ett bra ställe att förse allmänheten med denna information och kunskap är på djurparker.

Ungefär 8 miljoner personer besöker svenska djurparker varje år. Majoriteten av djurparker har stort fokus på utbildning och ser det som ett av sina största syften att förse sina besökare med information och kunskap om de djur de visar upp. Det finns en del regler och bestämmelser som djurparker måste förhålla sig till vad gäller utbildning. Svenska djurparker måste följa artskyddsförordningen vilken säger att de måste erbjuda sina besökare information om de djur de visar upp och deras naturliga livsområden. Vissa djurparker är medlemmar i EAZA (European association for zoos and aquaria). Detta är en medlemsorganisation för djurparker och akvarium i Europa och Asien som har som uppdrag att sätta standarder för olika aspekter av djurparkers arbete. Ett av deras standarddokument beskriver hur utbildningen ska se ut på deras medlemsdjurparker. Där står det bland annat att det ska finnas information om biologisk mångfald, uppmuntring till hållbara beteenden samt att bevarandeproblem ska göras relevanta för besökare. Denna information ska finnas tillgänglig både på djurparken och online.

Denna studie syftade till att kartlägga i vilken utsträckning denna utbildande information fanns på svenska djurparkers hemsidor. Detta gjordes genom att två frågeformulär togs fram med grund i artskyddsförordningen samt EAZA:s standarddokument. Det ena formuläret användes för att kartlägga informationen på sidor om specifika djurslag och det andra formuläret användes för att undersöka eventuella utbildningssidor och i vilken utsträckning det fanns information som riktade sig direkt till privatpersoner.

Resultaten visade att de krav som finns på svenska djurparker från artskyddsförordningen uppfylldes med endast några enstaka undantag. Däremot saknades information om biologisk mångfald på alla hemsidor som undersöktes. Mycket forskning pekar på att detta är ganska vanligt inom bevarandeutbildning och de trycker på hur viktigt det är att detta förändras. Även information om hur besökare kan hjälpa till saknades på alla hemsidor. 9 av 12 hemsidor hade utbildningssidor men endast på en av dem fanns information som riktade sig direkt till privatpersoner. Flertalet studier visar hur viktigt det är att människor känner att de har möjlighet att göra skillnad. Pessimism runt miljöproblemen leder lätt till undvikande och i värsta fall förnekelse. Detta behöver motarbetas med inspirerande information och rapportering av framgångssagor så människor ser att det finns lösningar på problemet.

Tack

Jag vill tacka Lisa Lundin som varit min handledare under detta arbete och som hjälpt och inspirerat mig mycket både innan och under arbetets gång. Tack till Mikaela Hernblom som korrekturläst och gett mig bra förslag samt Desirée Lennermark som varit min opponent.

Tack till min familj och mina vänner som alltid stöttar och motiverar mig i allt jag gör. Ni har gjort det här möjligt.

Referenser

Artskyddsförordning (2007:845)

Bailey, T.C., Eng, W., Frisch, M.B. & Snyder, C.R. 2007. Hope and optimism as related to life satisfaction. *The journal of positive psychology*. 2, 168–175

Ballantyne, R., Packer, J., Hughes, K. & Dierking, L. 2007. Conservation learning in wildlife tourism settings: lessons from research in zoos and aquariums. *Environmental education research* 13, 367–383

Bennett, N.J., Roth, R., Klain, S.C., Chan, K.M.A., Clark, D.A., Cullman, G., Epstein, G., Nelson, M.P., Stedman, R., Teel, T.L., Thomas, R.E.W., Wyborn, C., Curran, D., Greenberg, A., Sandlos, J. & Veríssimo, D. 2017. Mainstreaming the social sciences in conservation. *Conservation biology*. 31, 56–66

Bickford, D., Posa, M.R.C., Qie, L., Campos-Arceiz, A. & Kudavidanage, E.P. 2012. Science communication for biodiversity conservation. *Biological conservation*. 151, 74–76

Brewer, C. 2006. Translating Data into Meaning: Education in Conservation Biology. *Conservation biology*, 20 (3), 689–691

Catibog-Sinha, C. 2008. Zoo Tourism: Biodiversity Conservation Through Tourism. *Journal of ecotourism*. 7, 160–178

Clayton, S., Litchfield, C. & Geller, E.S. 2013. Psychological science, conservation, and environmental sustainability. *Frontiers in ecology and the environment*. 11, 377–382

Clements, C.F. 2013. Public interest in the extinction of a species may lead to an increase in donations to a large conservation charity. *Biodiversity and conservation*. 22, 2695–2699

EAZA, 2023. <https://www.eaza.net/about-us/eaza/> [Använd 2023-05-07]

EAZA, 2016. EAZA Conservation education standards

Geiger, N., Swim, J.K. & Fraser, J. 2017. Creating a climate for change: Interventions, efficacy and public discussion about climate change. *Journal of environmental psychology*. 51, 104–116

Hart, P.S. & Feldman, L. 2014. Threat Without Efficacy? Climate Change on U.S. Network News. *Science communication*. 36, 325–351

Heimlich, J.E. 2010. Environmental education evaluation: Reinterpreting education as a strategy for meeting mission. *Evaluation and program planning*. 33, 180–185

Jordan, R., Singer, F., Vaughan, J. & Berkowitz, A. 2009. What should every citizen know about ecology? *Frontiers in ecology and the environment*. 7, 495–500

Jiménez, A., Monroe, M.C., Zamora, N. & Benayas, J. 2017. Trends in environmental education for biodiversity conservation in Costa Rica. *Environment, development and sustainability*. 19, 221–238

Landry, N., Gifford, R., Milfont, T.L., Weeks, A. & Arnocky, S. 2018. Learned helplessness moderates the relationship between environmental concern and behavior. *Journal of environmental psychology*. 55, 18–22

Mcafee, D., Doubleday, Z.A., Geiger, N. & Connell, S.D. 2019. Everyone Loves a Success Story: Optimism Inspires Conservation Engagement. *Bioscience*. 69, 274–281

Mccallum, M.L. & Bury, G.W. 2013. Google search patterns suggest declining interest in the environment. *Biodiversity and conservation*. 22, 1355–1367

McFarlane, D. A. & Ogazon, A. G. 2011. The challenges of sustainable education. *Journal of multidisciplinary research*. 3, 81-107

Moss, A. & Esson, M. 2013. The Educational Claims of Zoos: Where Do We Go from Here? *Zoo biology*. 32, 13–18

Novacek, M.J. 2008. Engaging the public in biodiversity issues. *Proceedings of the National Academy of Sciences*. 105, 11571–11578

Nygren, N.V. & Ojalammi, S. 2017. Conservation education in zoos: A literature review. *Journal for Human-Animal Studies*. 4, 62–76

Roe, K., McConney, A. & Mansfield, C.F. 2014. The Role of Zoos in Modern Society-A Comparison of Zoos' Reported Priorities and What Visitors Believe They Should Be. *Anthrozoös*. 27, 529–541

Sjögren, H., Gyberg, P. & Henriksson, M. 2015. Human-animal relations beyond the zoo: the quest for a more inclusive sustainability education. *Pedagogy, culture & society*. 23, 597–615

Skibins, J.C. & Powell, R.B. 2013. Conservation caring: Measuring the influence of zoo visitors' connection to wildlife on pro-conservation behaviors. *Zoo biology*. 32, 528–540

Smith, A.M. & Sutton, S.G. 2008. The Role of a Flagship Species in the Formation of Conservation Intentions. *Human dimensions of wildlife*. 13, 127–140

Smith, L., Broad, S. & Weiler, B. 2008. A Closer Examination of the Impact of Zoo Visits on Visitor Behaviour. *Journal of sustainable tourism*. 16, 544–562

Svenska djurparksföreningen, 2023. <https://djurparksforeningen.se/verksamhet/> [Använd 2023-05-10]

Schilbert, J. & Scheersoi, A. 2023. Learning outcomes measured in zoo and aquarium conservation education. *Conservation biology*. 37

Thomas, R.E.W., Teel, T., Bruyere, B. & Laurence, S. 2019. Metrics and outcomes of conservation education: a quarter century of lessons learned. *Environmental education research*. 25, 172–192

Thomas-Walters, L. & J Raihani, N. 2017. Supporting Conservation: The Roles of Flagship Species and Identifiable Victims. *Conservation letters*. 10, 581–587

Veríssimo, D., Campbell, H.A., Tollington, S., MacMillan, D.C. & Smith, R.J. 2018. Why do people donate to conservation? Insights from a “real world” campaign. *PloS One*. 13(1): e0191888

Wallis, J. & Lonsdorf, E.V. 2010. Summary of recommendations for primate conservation education programs. *American journal of primatology*. 72, 441–444

Bilaga 1

DJURPARK		HOVDJUR									
Djurslag	Finns info om djurslaget	Finns info om djurslagets naturliga livsmiljöer?	Finns info om hot mot djurslaget?	Finns info om biologisk mångfald?	Finns info om hur besökare kan hjälpa djurslaget? På parken/i det vilda?	Skänka pengar?	Annat/utöver att skänka pengar?	Info om eventuella bevarandearbeten?	Djurslagets egna?		
Lyckskele	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej		
Järzoo	Ja	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej	Ja	Ja		
Kolmården	Ja	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej		
Skansen	Ja	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej	Ja	Ja		
Skansen akvariet	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Furuvik	Ja	Nej	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej		
Praden zoo	Ja	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej	Ja	Ja		
Läglandsapir	Ja	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej		
Nordens ark	Ja	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej		
Tadepjåskitt stöppfår	Ja	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej		
Borås	Ja	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej		
Savannbuffel	Ja	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej		
Slottsskogen	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Skåne	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Universeum	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
ROVDJUR		HOVDJUR									
Djurslag	Finns info om djurslaget	Finns info om djurslagets naturliga livsmiljöer?	Finns info om hot mot djurslaget?	Finns info om biologisk mångfald?	Finns info om hur besökare kan hjälpa djurslaget? På parken/i det vilda?	Skänka pengar?	Annat/utöver att skänka pengar?	Info om eventuella bevarandearbeten?	Djurslagets egna?		
Fjällräv	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej		
Järv	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej		
Lejon	Ja	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej	Ja	Ja		
Lodjur	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Gepard	Ja	Ja	-	-	-	-	-	-	-		
Persisk leopard	Ja	Nej	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej	Ja	Ja		
Brunbjörn	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej		
Knubbsal	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej		
Uiter	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
PRIMAT		HOVDJUR									
Djurslag	Finns info om djurslaget	Finns info om djurslagets naturliga livsmiljöer?	Finns info om hot mot djurslaget?	Finns info om biologisk mångfald?	Finns info om hur besökare kan hjälpa djurslaget? På parken/i det vilda?	Skänka pengar?	Annat/utöver att skänka pengar?	Info om eventuella bevarandearbeten?	Djurslagets egna?		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Schimpanse	Ja	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Lejontamarin	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Ja	Ja		
Sumatracengutang	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Ja	Ja		
Tvåfärgad tamarin	Ja	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej	Ja	Ja		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Bornsoungutang	Ja	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Gouldsunga	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej		

Publicering och arkivering

Godkända självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU publiceras elektroniskt. Som student äger du upphovsrätten till ditt arbete och behöver godkänna publiceringen. Om du kryssar i **JA**, så kommer fulltexten (pdf-filen) och metadata bli synliga och sökbara på internet. Om du kryssar i **NEJ**, kommer endast metadata och sammanfattning bli synliga och sökbara. Även om du inte publicerar fulltexten kommer den arkiveras digitalt. Om fler än en person har skrivit arbetet gäller krysset för samtliga författare. Du hittar en länk till SLU:s publiceringsavtal på den här sidan:

1. <https://libanswers.slu.se/sv/faq/228316>.

JA, jag/vi ger härmed min/vår tillåtelse till att föreliggande arbete publiceras enligt SLU:s avtal om överlåtelse av rätt att publicera verk.

NEJ, jag/vi ger inte min/vår tillåtelse att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.